

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “The other Chinese within: เรื่องเล่าของคนจีนในชุมชนมลายูปัตตานี” มีเป้าประสงค์เพื่อแสวงหาเรื่องเล่าของคนจีนในชุมชนมลายูที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครองรวมถึงผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดกับชุมชนคนจีนในพื้นที่ 3 ชุมชน คือ ชุมชนปะนาเระ อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี ชุมชนดุซงญอ อ.จะนะ และชุมชนรือเสาะ อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส โดยเก็บเกี่ยวเรื่องราวบอกเล่าของคนในชุมชนที่ฉายภาพให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงของความเป็นอยู่ของคนจีนในชุมชนมลายู

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดโครงเรื่อง (plot) ของเรื่องเล่าเป็น 3 โครงเรื่องคือ โครงเรื่องที่เป็นบทสนทนา (dialogue) ในเรื่องเล่าของคนจีนในชุมชนปะนาเระซึ่งเป็นเรื่องการก่อสร้างตัว การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและการกลืนกลายทางอัตลักษณ์ โครงเรื่องของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) สำหรับเรื่องเล่าของคนจีนในชุมชนดุซงญอ และโครงเรื่องการแข่งขัน (competition) ระหว่างคนจีนกับคนมลายูในกิจการการค้าในการเล่าเรื่องของชุมชนรือเสาะ โดยศึกษาจากร่องรอยตั้งแต่อดีตที่คนจีนเริ่มเข้ามาตั้งรกรากและอาศัยอยู่ในชุมชนมลายู จนกระทั่งปัจจุบันที่คนจีนในชุมชนมลายูเหล่านี้ต้องย้ายออกจากพื้นที่อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม การแข่งขันทางการค้าหรือกระทั่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่าเรื่องเล่าของการพึ่งพาอาศัยกันอย่างสงบสุขของคนจีนในชุมชนปะนาเระในโครงเรื่องการสนทนาระหว่างชาติพันธุ์ (dialogue) นั้นคนจีนในปะนาเระได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นรอบใหม่ที่ยังต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยต้องตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงถึงแก่ชีวิตกระทั่งคนที่เหลือต่างย้ายออกจากชุมชนจนหมดสิ้นซึ่งได้ก่อให้เกิดผลกระทบเป็นอย่างมากต่อโครงสร้างของชุมชน ทั้งคนจีนในปะนาเระมีสถานะเป็นพ่อค้ารับซื้อสินค้าจากทะเลและเป็นนายทุนที่เป็นที่พึ่งพาทางเศรษฐกิจของชุมชนที่มีอาชีพประมงขนาดเล็กเป็นหลัก

เรื่องเล่าของคนจีนดุซงญอในโครงเรื่องของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างชาติพันธุ์ที่แม้ว่าชุมชนคนจีนดุซงญอสามารถผ่านพ้นและไม่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองที่เกิดเหตุการณ์นองเลือดในช่วงปี พ.ศ.2491 และสามารถก่อสร้างชุมชนได้หลังจากนั้นไม่นานนัก อย่างไรก็ตามความแตกต่างทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมส่งผลให้คนจีนดุซงญอถูกบีบคั้นและกดดันจนไม่สามารถที่จะดำรงอยู่อย่างมั่นคงซึ่งท้ายที่สุดแล้วชุมชนคนจีนที่นี้ต้องล่มสลาย เช่นเดียวกับชุมชนคนจีนในรือเสาะที่ในอดีตคนจีนเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจ เป็นเจ้าแก่

จับซื้ออย่างพาราและแร่ดีบุกอีกทั้งเป็นที่พึ่งพาของชาวมลายูในทางเศรษฐกิจอย่างยาวนาน การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคมโดยเฉพาะการเกิดขึ้นของพ่อค้า นักธุรกิจชาวมลายูรุ่นใหม่ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในทางการค้าและธุรกิจโดยเฉพาะกิจการการรับซื้ออย่างพาราที่พ่อค้านักธุรกิจชาวมลายูสามารถแย่งชิงพื้นที่และเบียดบังธุรกิจการค้าของคนจีนกระทั่งในที่สุดคนจีนหรือเสาะต้องปิดกิจการและย้ายฐานไปยังที่อื่นในที่สุด

เรื่องเล่าของคนจีนในชุมชนมลายูทั้งสามโครงเรื่องเป็นเรื่องเล่าที่ผ่านกาลเวลายาวนานนับชั่วอายุคนนับตั้งแต่การก่อสร้างชุมชนของคนจีนในชุมชนมลายูซึ่งท้ายที่สุดแล้วความแตกต่างทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา และจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคมโดยรวมทำให้คนจีนต้องตกอยู่ในสภาพของคนนอกที่ได้รับผลกระทบและต้องเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความขัดแย้งจนกระทั่งต้องสูญเสียลายความเป็นชุมชนของคนจีนในชุมชนมลายูในที่สุด